

Veiklos ataskaita 2023

VŠĮ PELKIŲ ATKŪRIMO IR
APSAUGOS FONDAS
www.pelkiufondas.lt

Kontaktai

VšĮ „Pelkių atkūrimo ir apsaugos fondas“
Gedimino pr. 1, 4 aukštas (NVO Avilys)
LT-01103 Vilnius

Įmonės kodas 302822289

Tel. +370 656 20426

El. paštas info@pelkiufondas.lt

Tinklapis www.pelkiufondas.lt

Socialiniai tinklai

<https://www.facebook.com/pelkiufondas>

<https://www.linkedin.com/company/86396835/admin/feed/posts/>

https://www.instagram.com/pelkiu_fondas/

MISIJA

Efektyvių ir inovatyvių sprendimų paieška bei taikymas derinant juos su tradiciniais metodais, užtikrinant natūralių pelkių bei jų biologinės įvairovės apsaugą, sėkmingą pažeistų pelkių atkūrimą ir didinant gamtinių ekosistemų atsparumą pokyčiams.

VIZIJA

Natūralios ir atkurtos pelkių ekosistemos gamtos ir visuomenės gerovei.

VŠĮ PELKIŲ ATKŪRIMO IR APSAUGOS FONDAS

ne pelno siekianti nevyriausybinė
gamtosauginė organizacija, kuri rūpinasi
pelkių ir kitų ekosistemų apsauga, atkūrimu,
tvairiu naudojimu ir visuomenės švietimu.

Esame darni ir vieninga mokslininkų, biologinės įvairovės tyrėjų ir pelkių ekologinio atkūrimo ekspertų grupė.

Turime sukaupę nemenką biologinės įvairovės tyrimų, ekosistemų ekologinio atkūrimo, gamtotvarkos planų rengimo ir nacionalinių bei tarptautinių gamtosauginių projektų įgyvendinimo patirtį.

Išmanome biologinės įvairovės apsaugos, klimato kaitos, žemės ūkio politiką, rūpinamės aplinkosauginiu visuomenės švietimu, telkiame bendruomenę gamtosauginei veiklai, aktyviai ieškome inovatyvių ir pažangių sprendimų, kaip įgyvendinti organizacijos misiją.

Mūsų pasiekimai

2023 m. buvome aktyvūs pelkių ir kitų ekosistemų atkūrimo bei tvaraus jų naudojimo politikos srityse. Kartu su Europos Sąjungos nevyriausybinėmis organizacijomis įsijungėme į tarptautinę *#RestoreNature* kampaniją, skirtą *ES Gamtos atkūrimo reglamento* palaikymui.

Daug dėmesio skyrėme atsakingo verslo ir organizacijų bei visuomenės aplinkosauginiam švietimui ir jų įtraukimui į pelkių apsaugai ir atkūrimui svarbias gamtotvarkines veiklas, skleidėme žinią apie natūralių ir atkurtų pelkių bei *pelkininkystės* (tvaraus šlapių durpinių dirvožemių ūkinio naudojimo) svarbą klimato kaitos švelninimui, biologinės įvairovės apsaugai ir visuomenės gerovei.

Vystėme pelkininkystės idėją telkdami ir šviesdami ūkininkus bei sprendimų priėmėjus apie tausų šlapių pelkių ūkinį naudojimą.

Plėtojome bendradarbiavimą su atsakingu verslu ir įvairiomis organizacijomis jų veiklos CO₂ pėdsako klimato kaitai mažinimui, prisidedant prie biologinės įvairovės apsaugos ir vandens kokybės gerinimo.

Kartu su partneriais įgyvendinome gamtotvarkos darbus Svirplinės telmologiniame draustinyje (Ukmergės r.) ir Šilėnų žemapelkėje (Vilniaus r., Neries regioninis parkas).

Daug dėmesio skyrėme visuomenės švietimui pelkių apsaugos klausimais. Pakvietėme savanorius prisijungti prie 6-ių gamtotvarkinių talkų Šilėnų, Svirplinės ir Degučių žemapelkių ekologinės būklės pagerinimui.

Parengėme „*Telšių miesto žalinimo planą*“, apimančią želdynų kūrimo, įveisimo bei pertvarkymo strategiją, sukuriant vientisą Telšių miesto viešųjų erdvių želdynų sistemą.

Mūsu projekti ir veiklos

- EUKI – *Pelkininkystės plėtra žemės ūkyje Baltijos šalyse*. Baltijos šalių ūkininkų indėlis į organinės anglies kaupimą durpiniuose dirvožemiuose: praktiniai mainai, susiję su pelkininkyste ir anglies dioksido įsisavinimu ūkininkaujant, 2021–2024 m.

- Pelkių atkūrimo skatinimas darant poveikį teisėkūrai, didinant visuomenės sąmoningumą ir įtrauktį, siekiant šalies ŠESD emisijų sumažinimo (*PELKĖS KLIMATUI!*), 2023–2025 m.

- Vandens telkinių Latvijoje ir Lietuvoje ekologinių sąlygų pagerinimas (*Išsaugok praeitį ateičiai LLI-476*), 2020–2023 m.

CO₂ EMISIJŲ MAŽINIMO PROJEKTAI

- Svirplinės žemapelkės ekologinių sąlygų gerinimas klimato kaitos švelninimui ir biologinės įvairovės palaikymui, 2023–2024 m.

- Šilėnų žemapelkės saugomų rūšių ir buveinių bei hidrologinių sąlygų pagerinimas, 2023–2024 m.

EUKI – pelkininkystės plėtra žemės ūkyje Baltijos šalyse

Baltijos šalių ūkininkų indėlis į organinės anglies kaupimą durpiniuose dirvožemiuose: praktiniai mainai, susiję su pelkininkyste ir anglies dioksido įsisavinimu ūkininkaujant

PROJEKTO TRUKMĖ

Projekto pradžia – 2021 08
Projekto pabaiga – 2024 06

PARTNERIAI

Projekto lyderis – Michaelio Zukovo fondas –
Greifsveldo pelkių centro partneris (Vokietija)
Estijos gamtos fondas (Estija)
Ežerų ir pelkių tyrimų centras (Latvija)

PROJEKTO VERTĖ

Bendra projekto vertė – 612 955 Eur.
Projektą finansuoja Europos klimato
iniciatyva (*European Climate Initiative EUKI*),
remiama Vokietijos federalinės ekonomikos
ir klimato apsaugos ministerijos

Pelkininkystė (angl. k. *paludiculture*; lot. k. *palus* – pelkė, *cultūra* – dirbimas, priežiūra, žemdirbystė) – ūkinis šlapių durpynų naudojimas klimatui neutraliu būdu.

Projekto tikslas – apie klimatui neutralų durpynų naudojimą sukaupias žinias ir praktinę patirtį perduoti Baltijos šalių ūkininkams.

Pelkininkystė skatina klimatui palankų ūkininkavimą drėgnuose durpiniuose dirvožemiuose, išryškina ūkininkavimo strategijos pasirinkimo svarbą ŠESD emisijų mažinimui, biomasės paruošoms, pelkininkystės produktų gamybai bei biologinės įvairovės išsaugojimui.

Pelkininkystės produktų paroda Gamtos tyrimų centro ekspozicijų erdvėje, Vilnius

Federal Ministry
for Economic Affairs
and Climate Action

European
Climate Initiative
EUKI

Pelkininkystės produktų paroda eksponuota Latvijoje (Preiliai) ir įvairiose Lietuvos ekspozicijų erdvėse (Medinės miesto architektūros muziejuje, mokslo ir kt. įstaigose) bei atvirose erdvėse lauko renginių metu.

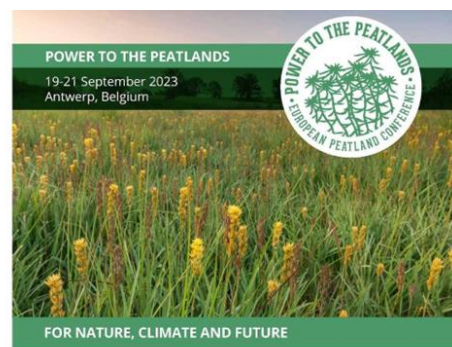

„Praktinė patirtis atkuriant durpinės šlapynės ir jose vykdamat ūkinę veiklą“

Pelkininkystė pristatyta Lietuvos kaimo tinklo sekretoriato organizuotame nuotoliniame renginyje „Praktinė patirtis atkuriant durpinės šlapynės ir jose vykdamat ūkinę veiklą“, 2023 m. balandžio 20 d.
<https://www.youtube.com/watch?v=9q-WpuoDsqq>

Sukurtas videofilmas „PELKININKYSTĖ. Ūkininkavimas šlapiuose durpiniuose dirvožemiuose“ apie klimatui palankų ūkininkavimą šlapiuose durpiniuose dirvožemiuose. Filme dalinamasi ūkininkų ir verslo bendradarbiavimo patirtimi Vokietijoje ir Lietuvoje. Videofilmas lietuvių kalba su subtitrais lietuvių ir anglų kalbomis:
<https://www.youtube.com/watch?v=BDXPBB0yLyM>
<https://www.youtube.com/watch?v=b4guqBoQRH8&t=41s>

*Tarptautinė konferencija
“Power to the Peatlands – Investing in nature, climate and future”*

Projektas pristatytas tarptautinėje konferencijoje “Power to the Peatlands – Investing in nature, climate and future” (2023 m. rugsėjo 19–21 d., Antverpenas, Belgija).

LSMU Gyvulininkystės institute įvyko seminaras “Pelkininkystės diena Baisogaloje”, (2023 m. gruodžio 1 d., Baisogala), skirtas pelkių atkūrimui žemės ūkio paskirties žemėse ir tvariam atkurtų pelkių ūkiniam naudojimui.

ANONSAS. 2024 m. bus publikuotas leidinys „Pelkininkystė. Klimatui palankus ūkininkavimas šlapiuose durpiniuose dirvožemiuose“, skirtas žemių savininkams ir žemdirbiams, suinteresuotiems žemės ūkio, gamtos saugos ir savivaldybių specialistams bei plačiajai visuomenei. Leidinyje bus pateikti praktiniai patarimai, kaip atkurti pelkę nusausintuose durpiniuose dirvožemiuose, aptariamose pelkininkystės kryptys, auginti tinkami augalai bei pelkininkystės biomasės panaudojimo galimybės.

Pelkių atkūrimo skatinimas darant poveikį teisėkūrai, didinant visuomenės sąmoningumą ir įtrauktį, siekiant šalies ŠESD emisijų sumažinimo

PELKĖS KLIMATUI!

PROJEKTO TRUKMĖ

Projekto pradžia – 2023 09
Projekto pabaiga – 2025 09

PARTNERIS

Aplinkosaugos koalicija

PROJEKTO VERTĖ

Projektui skirtas finansavimas – 85 856,43 Eur.
Projektas finansuojamas Klimato kaitos programos, kurią administruoja Lietuvos Respublikos Aplinkos ministerijos Aplinkos projektų valdymo agentūra, lėšomis

Pradėjome vykdyti visuomenės advokacijos ir švietimo projektą, kuriuo siekiama prisidėti prie šalies ŠESD emisijų mažinimo.

Projekto tikslas – mažinti žemės ūkio ir durpių pramonės sektorių ŠESD emisijas:

- skatinant pelkių atkūrimą ir pelkininkystę žemės ūkyje naudojamuose durpiniuose dirvožemiuose;
- skatinant išankstinę eksploatuojamų durpių karjerų rekultivaciją, durpėms alternatyvių produktų paieškas ir jų naudojimą auginimo terpių (substratų) receptūrose, didinant vartotojų – sodininkų mėgėjų – sąmoningumą, pasirenkant klimatui neutralesnius auginimo substratus.

Mažinkime durpių naudojimą savo ūkiuose: Auginimo substratų alternatyvos durpėms

Durpių klotas formuojasi labai lėtai – vos 1 mm per metus, todėl durpės priskirtos prie lėtai atsinaujinančių gamtos išteklių. Durpių išteklių yra riboti, tad nuolat ieškoma sparčiai atsinaujinančių gamtinės ar dirbtinės kilmės durpių pakaitalų.

Ką mes galime padaryti?

- Prekybos vietose teiraukimės ne durpių, o substratų mišinių, kurių sudėtyje nėra durpių arba jų kiekis sumažintas.
- Išmokime tinkamai kompostuoti organines buitines ir sodo atliekas arba įsigykime jau pagaminto komposto (su durpėmis arba be jų).
- Norėdami pagerinti dirvožemio struktūrą, palaikyti derlingumą taikykime sėjomainą su žaliomis trąšomis.
- Rūgščiose dirvose augančius augalus (rododendrus, šilauoges) mulčiuokime pušų žieve, spygliais.
- Orchidinius augalus sodinkime į specialiai jiems sukurtus substratus iš žievės gabalėlių, vulkaninės uolienos ir vermikulito.
- Pasigaminame substrato patys. Ruošdami mišinius augalams galime rinkti sudėtinius komponentus. Atsižvelgdami į augalų poreikius galime parinkti substratui tinkamus organines ir neorganines kilmės komponentus, kurių dalis pristatomi šioje ekspozicijoje: biohumusas, mineralinės trąšos, medžio žievė, kokosų produktai, perlitas, vermikulitas arba gelio kristalai ir kt.

Paroda yra projekto „Pelkių atkūrimo skatinimas darant poveikį teisėkūrai, didinant visuomenės sąmoningumą ir įtrauktį, siekiant šalies ŠESD emisijų sumažinimo“ (PELKĖS KLIMATUI!) dalis.

2023–2025 m. įgyvendinamas projektas finansuojamas Klimato kaitos programos lėšomis, kurią administruoja Lietuvos Respublikos Aplinkos ministerijos Aplinkos projektų valdymo agentūra.

apva

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos
Aplinkos projektų valdymo agentūra

Lietuvos Respublikos
aplinkos ministerija

Parodą organizuoja Vėžų Pelkių atkūrimo ir apsaugos fondas

Daugiau apie projektą: <https://www.pelkiufondas.lt/pelkiu-atkurimo-skatinimas-sesd-emisiju-sumazinimui>

Projekto pradžia – 2023 m. ruduo.

Pagrindinės veiklos numatytos 2024–2025 m.

Parengta kilnojamoji paroda „Durpių pakaitalai sodininkams“.

Aktyviai dalyvavome šalies institucijų surengtuose susitikimuose, kuriuose aptarti *ES anglies dioksido absorbentų sertifikavimo sistemos reglamento* nuostatai.

Bendradarbiaudami su kitomis šalies NVO tęsėme *anglies kreditų sistemos* pagal *MoorFutures* standartą (Vokietija) pelkėms atkurti Lietuvoje vystymą.

Seminare „*Pelkininkystės diena Baisogaloje*“ (Balsogala, 2023 m. gruodžio 1 d.) pristatėme ir aptarėme pelkių atkūrimo žemės ūkio paskirties žemėse ir tvaraus jų ūkinio naudojimo galimybes Lietuvoje.

Vandens telkinių Latvijoje ir Lietuvoje ekologinių sąlygų pagerinimas

Išsaugok praeitį ateičiai LLI-476 / Save Past for the Future LLI-476

PROJEKTO TRUKMĖ

Projekto pradžia – 2020 08 01
Projekto pabaiga – 2023 01 31

PARTNERIAI

Projekto lyderis – Preilių savivaldybės administracija (Latvija)
Zarasų rajono savivaldybės administracija (Lietuva)
VšĮ Inovatorių slėnis (Lietuva)

PROJEKTO VERTĖ

Bendra projekto vertė – 1,03 mln. Eur.
Projektą iš dalies finansuoja 2014–2020 m. Europos regioninės plėtros fondo Lietuvos-Latvijos Interreg V-A Latvijos ir Lietuvos bendradarbiavimo per sieną programa ir Lietuvos Respublika.

Projekto tikslas – padidinti organizacijų, dalyvaujančių istorinių parkų atkūrimo ir jų priežiūros veiklose, pajėgumus Šiaurės Rytų Lietuvos ir Latgalos regionuose pasitelkiant modernias ir plačiai apimančias teritorijų tvarkymo nuostatas, apjungiančias istorines, gamtos ir biologinės įvairovės bei kaimiškojo kraštovaizdžio vertybes ir aspektus.

Interreg
Latvija–Lietuva
European Regional Development Fund

2023 m. sausio 24–25 d. Preiliuose (Latvija) ir Antalieptėje (Lietuva) įvyko projekto „Vandens telkinių Latvijoje ir Lietuvoje ekologinių sąlygų pagerinimas“ baigiamoji konferencija.

Išsaugok praeitį ateičiai LLI-476

“Vandens telkinių Latvijoje ir
Lietuvoje ekologinių sąlygų
pagerinimas” (LLI-476 *Save Past
for the Future*)

Konferencijos metu buvo pristatyta projekto teritorijose Latvijoje ir Lietuvoje atliktų istorinių dvarų parkų biologinės įvairovės tyrimų bei ekosisteminių paslaugų vertinimo rezultatai ir įgyvendintos parkų būklės gerinimo priemonės.

Daugiau apie projektą
skaitykite

<https://www.pelkiufondas.lt/issaugok-praeiti-ateiciai>

Konferencijos dalyvių pranešimus rasite

<https://www.pelkiufondas.lt/post/projekto-lli-476-baigiamosios-konferencijos-medziaga>

Primename, kad 2022 m. parengta ir lietuvių bei latvių kalbomis publikuota metodinė medžiaga „Istorinių parkų priežiūros vadovas biologinei įvairovei išsaugoti“ ir sukurtas videofilmas „Istorinių parkų reikšmė saugant biologinę įvairovę“

Svirplinės žemapelkės ekologinių sąlygų gerinimas klimato kaitos švelninimui ir biologinės įvairovės palaikymui

PROJEKTO TRUKMĖ

Projekto pradžia – 2023 05
Projekto pabaiga – 2024 04

PARTNERIAI

Valstybinė Saugomų teritorijų tarnyba
Aukštaitijos saugomų teritorijų direkcijos
Asvejos regioninis parkas

FINANSŲ ŠALTINIS

Luminor Bank AS

Kartu su VSTT Aukštaitijos saugomų teritorijų direkcija įgyvendintas Svirplinės botaninio–zoologinio draustinio (23 ha; Ukmergės r.) geros aplinkosauginės būklės atkūrimo projektas, apimantis hidrologinio režimo atkūrimą, ŠESD emisijų sumažinimą bei pelkių buveinių ir saugomų rūšių būklės pagerinimą.

Daugelį metų Svirplinės žemapelkę (22 ha) sausinę grioviai sutrikdė pelkės hidrologinį režimą. Sausinimo pažeistoms pelkėms reikalinga priežiūra. Nesant ekstensyvaus ūkinio naudojimo apleistoje žemapelkėje prasidėjo išsausėjusio durpių klodo skaidymasis ir suslūgimas, lydimas ŠESD emisijų, ėmė kisti buveinių struktūra.

SVIRPLINĖ

Luminor

Aukštaitijos saugomų teritorijų direkcija

SVIRPLINĖS PELKĖS GAMTOTVARKOS SCHEMA

Parengti ir suderinti gamtotvarkos darbų įgyvendinimui reikalingi dokumentai: tvarkymo programa, hidrologinio režimo atkūrimo schema ir kt.

Bendradarbiaujant su Valstybine saugomų teritorijų tarnyba dalyje pelkės nupjauti nendrių sąžalynai ir pašalinta nepageidaujama sumedėjusi augalija.

Įrengta 17 vandenį sulaikančių užtvarų pelkės hidrologinio režimo atkūrimui. Pagerinta žemapelkės hidrologinė būklė.

Įrengtas pelkės hidrologinio režimo stebėjimo postas su automatine vandens lygio matavimo įranga.

Gamtotvarkos darbų dėka išvengta ŠESD emisijų: ~68 t CO₂e iš 22 ha/metus

Pagerinta 7230 Šarmingų žemapelkių ir kitų Europos bendrijos svarbos natūralių buveinių ir saugomų rūšių būklė.

PADĖKA

Dėkojame Luminor Bank AS kolektyvui už aktyvų dalyvavimą savanoriškose talkose, skirtose Svirplinės ir Šilėnų žemapelkių ekologinių sąlygų pagerinimui. Tai Jūsų indėlis globalios klimato kaitos švelninimui ir trapios pelkių biologinės įvairovės išsaugojimui.

Šilėnų žemapelkės saugomų rūšių ir buveinių bei hidrologinių sąlygų pagerinimas

PROJEKTO TRUKMĖ

Projekto pradžia 2023 02
Projekto pabaiga 2024 02

PARTNERIAI

Valstybinė Saugomų teritorijų tarnyba
Dzūkijos–Suvalkijos saugomų teritorijų
direkcijos Neries regioninis parkas

FINANSŲ ŠALTINIS

Luminor Bank AS,
"Garnier" ir „Drogas Lietuva“,
"Zero Waste Fest'23"
Šiaurės ministrų tarybos biuras Lietuvoje,
VŠĮ Startuolių platforma „Rockit Vilnius“,
1,2% gyventojų pajamų mokesčio dalis
ir privatūs fiziniai asmenys

Kartu su Dzūkijos–Suvalkijos
saugomų teritorijų direkcija dalyje
Šilėnų žemapelkės (Vilniaus r.;
11 ha plote) įgyvendinome geros
aplinkosauginės būklės atkūrimo
ir palaikymo veiklas.

17 ha žemapelkę dažnai tituluojama
„Orchidėjų pelke“, kurioje aptinkami
net 7 rūšių gegužraibiniai augalai.
Įgyvendinti gamtotvarkos darbai
prisidės prie pelkės biologinės
įvairovės geros būklės palaikymo,
ŠESD emisijų sumažinimo bei
paviršinio vandens kokybės gerinimo.

ŠILĖNAI

Luminor

GARNIER

Drogas

Rockit

**ZERO
WASTE
FEST**

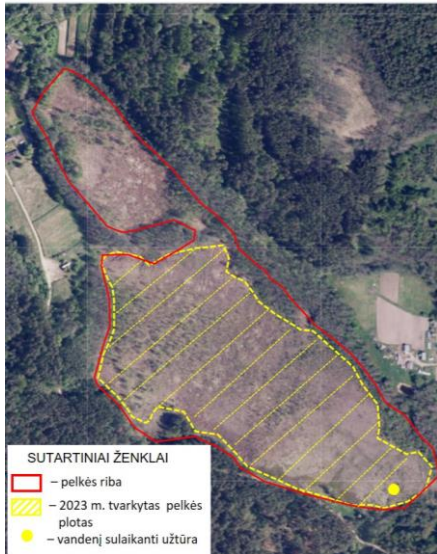

*Fizinių
asmenų
parama*

**Šiaurės ministrų tarybos
biuras Lietuvoje**

ŠILĖNŲ PELKĖS TVARKYMO PLOTAS

2023 m. gamtotvarkos darbai vykdyti Šilėnų pelkės centrinėje ir pietrytinėje dalyse.

11 ha plote iškiršta sumedėjusi augalija, nupjauti nendrių sąžalynai.

Gamtotvarkos darbų metu susikaupusi biomasė išgabenta iš pelkės.

Subūrėme savanorius, aktyviai dalyvavusius 4-iose gamtotvarkinėse talkose, skirtose žemapelkės ekologinės būklės pagerinimui.

Išvengta ŠESD emisijų – ~37 t CO₂e iš 11 ha per metus.

Pagerinta Europos bendrijos svarbos natūralių buveinių 7230 Šarmingos žemapelkės ir saugomų rūšių būklė.

Gerai gamtinių vertybių apsaugos būklei užtikrinti ateityje reikalingos papildomos priemonės – reguliarus ekstensyvus žolinių bendrijų šienavimas, atžalų kirtimas bei nupjautos biomasės šalinimas iš teritorijos.

Dzūkijos–Suvalkijos saugomų teritorijų direkcija

Miškuose esančių pažeistų durpynų sutvarkymo galimybių studija

PROJEKTO TRUKMĖ

Projekto pradžia – 2022 12
Projekto pabaiga – 2023 10

UŽSAKOVAS

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija

PROJEKTO VERTĖ

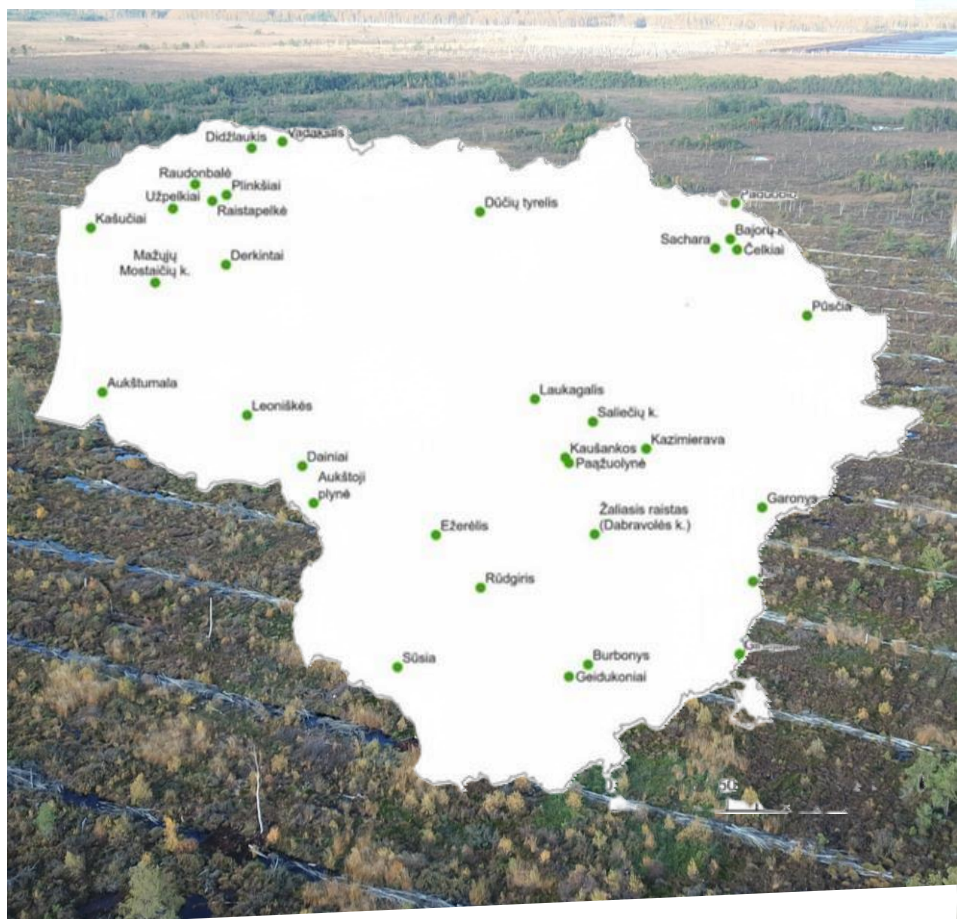
Bendra projekto vertė – 69 700 Eur

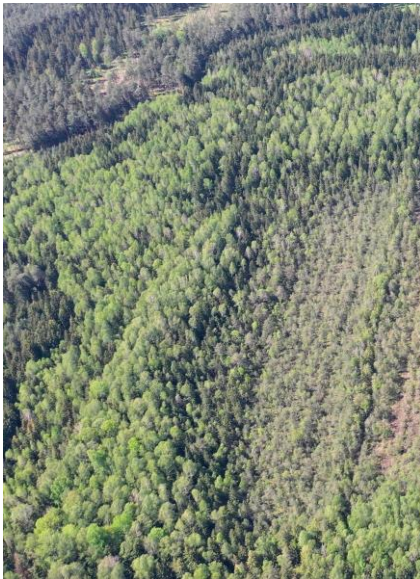
Tyrimo tikslas – atlikti mokslinę studiją ir suformuoti analize pagrįstus pasiūlymus dėl apleistų durpynų, esančių miškuose, tvarkymo, atsižvelgiant į dabartinę jų būklę ir tvarkymo poveikį klimatui, biologinei įvairovei, įvertinant tvarkymo kaštus, bei numatyti siūlomų priemonių įgyvendinimui reikalingus teisės aktų pokyčius.

Tyrimo metu atlikta: antrinių šaltinių palyginamoji ir erdvinė duomenų analizė, natūriniai (lauko) tyrimai, kuriems atrinkti miško žemėje esantys 33 pažeisti durpių karjerai, anglies balanso apskaita, pažeistų durpynų sutvarkymo gerųjų praktikų ES šalyse analizė ir jų pritaikymo Lietuvoje galimybių vertinimas, pažeistų durpynų sutvarkymo teisinių aktų ir iniciatyvų Lietuvoje ir ES šalyse analizė ir kt.

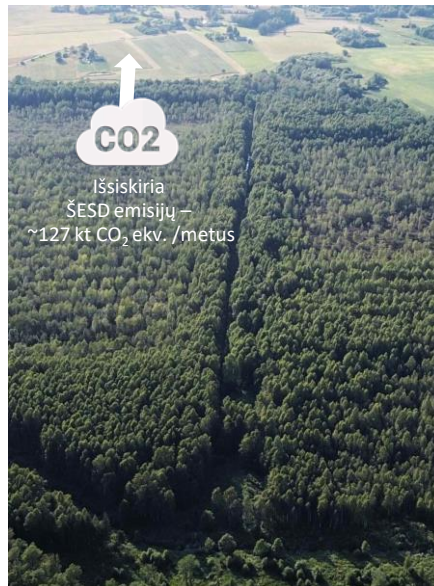
Atliktų tyrimų ir išanalizuotų bei apibendrintų literatūros šaltinių pagrindu pateikti siūlymai dėl Lietuvos miškuose esančių apleistų durpių karjerų tvarkymo.

LAUKO TYRIMŲ METU TIRTI PAŽEISTI DURPYNAI IR JŲ PASISKIRSTYMAS LIETUVOJE

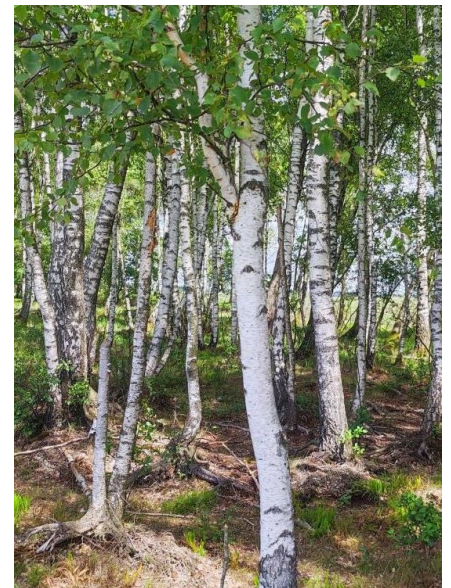

Apleisti durpių karjerai Lietuvoje užima 20,5 tūkst. ha, iš jų 12,2 tūkst. ha yra apaugę mišku. Didžioji tokių durpių karjerų dalis yra blogos arba patenkinamos ekologinės būklės.

Dėl sausinimo ir durpių klogo skaidymosi (*mineralizacijos*) iš apleistų durpių karjerų Lietuvoje išsiskiria apie 127 kt CO₂ ekv. emisijų per metus.

Iš apleistų durpių karjerų išsiskyręs ŠESD kiekis nuo 1,3 iki 2,7 kartų viršija medienos biomasėje absorbuojamą ŠESD kiekį.

ES šalyse rekultivuojant apleistus durpių karjerus dažniausiai taikomas pelkinių ekosistemų atkūrimo metodas.

Atkūrus hidrologinį režimą visuose mišku apaugusiuose apleistuose durpių karjeruose Lietuvoje išvengtume apie 44 kt CO₂ ekv. emisijų per metus.

Kitų rekultivavimo metodų (apželdinimas mišku, seklių vandens telkinių įrengimas, pelkininkystė ir kt.) taikymui būtina detali individualios vietovės analizė.

Greifswaldo universiteto studentų *mokomoji praktika* “Lietuvos pelkės 2023”

TRUKMĖ

Pradžia – 2023 05 28
Pabaiga – 2023 06 02

SVEČIAI

Greifswaldo universitetas (Vokietija)
Michaelio Zukovo fondas –
Greifswaldo pelkių centro partneris (Vokietija)

Jau antrą pavasarį palydėjom ir vasarą sutikom kartu su Greifswaldo universiteto dėstytojais (labiausiai įkvepiančiais pelkių tyrėjais ir jų atkūrimo bei tvaraus naudojimo pradininkais Europoje) ir to paties universiteto Kraštovaizdžio ekologijos ir Biologinės įvairovės specialybių magistrantūros studentais.

Studentai susipažino su Aukštumalos aukštapelkės (Šilutės r.), Reiskių Tyro (Plungės r.), Praviršulio Tyrelio (Radviliškio ir Raseinių r.), atkuriamos Baisogalos šlapynės (Radviliškio r.), Žuvinto biosferos rezervato (Marijampolės ir Alytaus r.), Bakanauskų telmologinio draustinio (Varėnos r.), Čepkelių aukštapelkės (Varėnos r.), Tartoko žemapelkės (Prienai) gamtinėmis vertybėmis. Lietuvos istorijos žinių svečiai igijo aplankydami gamtos apsuptyje išikūrusį Merkinės miestelį su Merkio ir Nemuno santakoje stūksančiu piliakalniu, gamtos ir liaudies kultūros pažinimo pamokas patyrė lankydamiesi Lietuvos liaudies buities muziejuje Rumšiškėse.

UNIVERSITÄT GREIFSWALD
Wissen lockt. Seit 1456

Atsargiai – varlės kelyje! Saugome migruojančius varliagyvius Kleboniškyje

TRUKMĖ

Projekto pradžia – 2023 03
Projekto pabaiga – 2023 05

PARTNERAI

Asociacija „Kleboniško bendruomenė“
Kauno Tado Ivanausko progimnazija

PARAMA

1,2% gyventojų pajamų
mokesčio dalis

Nuo 2021 m. kartu su Kleboniško ir Kauno Tado Ivanausko progimnazijos bendruomenėmis susivienijome migruojančių varliagyvių apsaugai Kleboniškyje (Kaunas). Jau antri metai bendromis pastangomis kovo mėn. įrengiame laikiną 0,5 km ilgio ir 0,5 m aukščio metalinio tinklo (dengto PVC danga, akis – 19 mm × 19 mm) apsauginį atitvarą. Ties atitvaro kraštu kas 15–20 m įleidžiami 12 l talpos perforuoti plastikiniai kibirai, į kuriuos susirinka migruojantys varliagyviai. Šie atitvarai užtikrina saugią varliagyvių migraciją Kleboniško gatvės atkarpoje nuo miško pradžios iki įvažiavimo į Eigulių vandenvietės teritoriją.

Į plastikinius kibirus susirinkusius varliagyvius kasdien į kitą kelio pusę perkeldavo Kauno Tado Ivanausko progimnazijos mokiniai (darbo dienomis) ir Kleboniško bendruomenės atstovai (savaitgaliais).

Kleboniško bendruomenė

Kauno Tado Ivanausko
progimnazija

2023 m. savanorių rankomis į kitą kelio pusę saugiai perkelta daugiau kaip 1500 pilkųjų rupūžių.

Savanorių telkimas Lietuvos pelkių apsaugai ir atkūrimui

Talka Degučių pelkėje.
Pasaulinės pelkių dienos
renginys Gražutės
regioniniame parke,
2023 m. vasario 4 d.

Talka Šilėnų žemapelkėje,
2023 m. kovo 31 d.
Susmulkinta nendrių
biomasė skirta nendriniam
popieriui ir plokštėms
gaminti.

Į Svirplinės žemapelkę
gausiai susirinkęs *Luminor
Bank AS* talkininkų būrys
tvenkė pelkę sausinusį
griovį, pjovė krūmus ir
nendrynus, 2023 m.
rugsėjo 11 d.

2023 m. pakvietėme savanorius prisijungti prie 6-šių gamtotvarkinių talkų, kurias organizavome Šilėnų (Vilniaus r.), Svirplinės (Ukmergės r.) ir Degučių (Zarasų r.) žemapelkėse. Talkų tikslas – pagerinti antropogeninės veiklos pažeistų žemapelkių ekologinę būklę, sudaryti palankesnes sąlygas saugomoms pelkių buveinėms ir rūšims tarpti.

Savanoriai kirto natūralioms žemapelkėms nebūdingą sumedėjusią augaliją ir pjovė nendres. Susidariusi biomasė buvo išgabenta iš tvarkomų pelkių teritorijos.

© Luminor Bank AS

KVIEČIAME SAVANORYSTEI. Kviečiame motyvuotus ir mylinčius gamtą žmones prisijungti prie mūsų organizuojamų pelkių išsaugojimo veiklų. Jūsų indėlis labai svarbus, siekiant atkurti pažeistas ekosistemas, švelninti klimato laitą ir išsaugoti trapią pelkių biologinę įvairovę.

Luminor

dentsu x

GARNIER

Drogas

Kita veikla

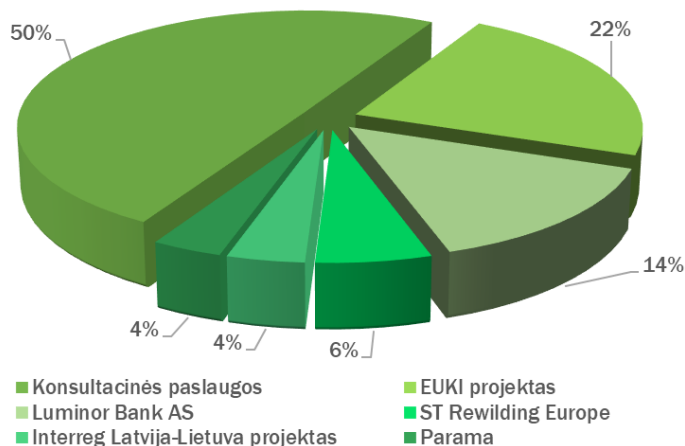

- Dalyvavome įvairių skėtinių organizacijų, komitetų, darbo grupių veiklose, susijusiose su žemės ūkiu, klimato kaita, durpynų naudojimu, teikėme informaciją ir konsultavome LR aplinkos ministerijos, LR žemės ūkio ministerijos kt. institucijų specialistus pelkių atkūrimo ir tausaus naudojimo klausimais.
- Bendradarbiavome su nacionalinėmis ir tarptautinėmis organizacijomis. Įstaiga yra *Aplinkosaugos koalicijos*, *Lietuvos atsakingo verslo asociacijos* (LAVA), durpių įmonių asociacijos „*Lietuviškos durpės*“, *International Peatland Society* ir *Wetlands International Europe* narė.
- Aktyviai dalyvavome Europos nevyriausybinių organizacijų ir visuomenės vykdomoje kampanijoje *#RestoreNature*, kuria siekiama priimti *ES Gamtos atkūrimo reglamentą*.
- UAB *Klasmann-Deilmann Ežerėlis* užsakymu tęsiame Didžiojo ežerėlio pelkės, esančios Ežerėlio durpių karjero teritorijoje, daugiamečius vandens lygio dinamikos stebėjimus.
- VĮ *Valstybinė miškų urėdija* užsakymu parengėme Smirdėlės pelkės (Kelmės r.) hidrologinio režimo atkūrimo supaprastintą projektą.
- Aktyviai įsijungėme į visuomenės švietimą pelkių bei kitų ekosistemų apsaugos, ekologinio atkūrimo ir tvaraus naudojimo klausimais. Apjungdami skirtingas visuomenės grupes ir iniciatyvas organizavome gamtotvarkos talkas ir pelkininkystės dirbtuvėles, skaitėme paskaitas, dalyvavome radijo laidoje, dalinomės žiniomis nacionalinėje spaudoje, kūrėme videofilmsus ir kt.
- Konsultavome menininkų *Nomedos ir Gedimino Urbonų* kūrybinę grupę rengiant retrospektyvinės parodos „*Dalinai užpelkėta institucija*“ ekspoziciją Nacionalinėje dailės galerijoje (Vilnius, 2023 07 27 – 09 24)

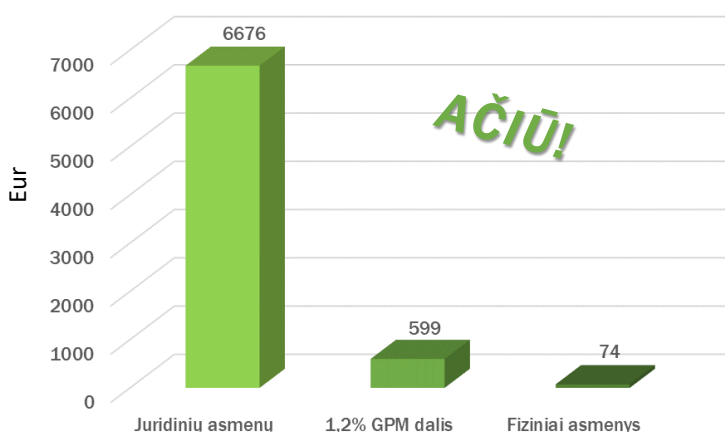
FINANSINĖ ATASKAITA

Iplaukos

Iplaukos pagal šaltinius, 2023 m.

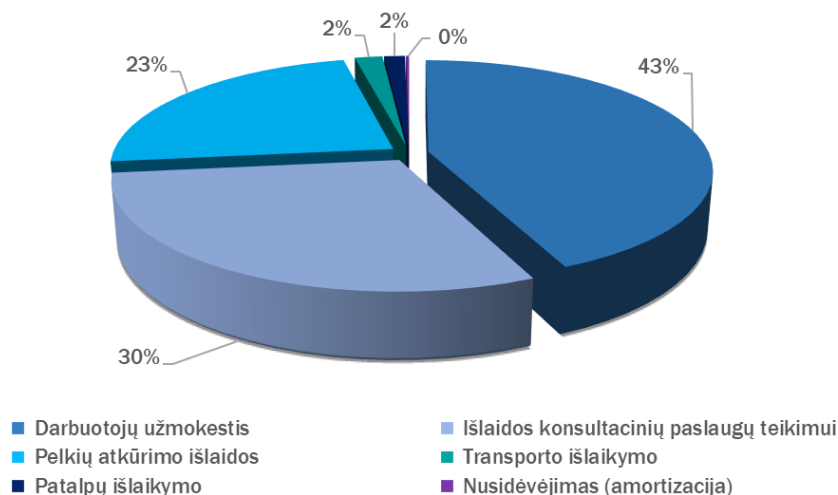

Jūsų finansinė parama Lietuvos pelkių atkūrimui, 2023 m.

Išlaidos

Išlaidos, 2023 m.

2023 m. įplaukos – 244 535 Eur. Jos apima visas per kalendorinius metus fondo gautas lėšas, todėl ši suma nesutampa su finansinės būklės ir veiklos rezultatų ataskaitų apyvarta, nes ji skaičiuojama kaupiamuoju būdu.

Dalis šių įplaukų yra susijusi su 2022 ir 2023 m. vykdytų projektų išlaidų kompensavimu, likusi dalis – su pajamomis, gautomis vykdant fondo įstatuose numatytą viešuosius interesus tenkinančią ir (arba) visuomenei naudingą veiklą bei gauta parama.

2023 m. fondo veiklai skirta 1,2 % GPM dalis – 599 Eur. Gauta parama ir iš fizinių ir juridinių asmenų – 6 749 Eur.

2023 m. fondo sąnaudos – 201 692 Eur. Didžiausios išlaidos patirtos organizuojant bei vykdant pelkių ekologinio atkūrimo veiklas. Dalis sąnaudų kompensuotos iš 2022 m. gautų finansavimo sumų.

Gautas pelnas teikiant konsultacines paslaugas bus panaudotas įvairių ES ir Lietuvos fondų finansuojamiems projektams kofinansuoti, kadangi tokių projektų vykdymui neteikiama 100 % parama, todėl pačiai įstaigai reikia prisidėti trūkstama dalimi.

Išsamiau su įstaigos finansinių ataskaitų rinkiniu galima susipažinti <https://www.pelkiufondas.lt/veiklos-ataskaitos>

DARBUOTOJAI IR DALININKAI

2023 m. įstaigoje dirbo 5 darbuotojai, 2 iš jų – nepilnu etatu.

2023 m. pradžioje dalininkais buvo Nerijus Zableckis – 2 Eur, Jūratė Sendžikaitė – 1 Eur, Žydrūnas Sinkevičius – 1 Eur ir Leonas Jarašius – 441 Eur. Visų dalininkų įnašai – 445 Eur. Per einamuosius metus dalininkų sudėtis nekito.

© Raimondas Čiuplys

DĖKOJAME

PARTNERIAMS

RĖMĖJAMS

Fizinių asmenų parama

SAVANORIAMS

